

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא ז.

ובעל חוב דינו צביונטי. במס' גיטין בפרק הנזקין (ד' מ:):
וכי סימא קסבר ר"ע בו. אפילו הכי לא גמרינן הקדש מיניה דאיכא
 למיפרכי מה ל"ב"ח שכן יפה כחו צנוקין שההדיוט הוא נוטל צהדיקו
 מן העדיית: **תאמר דהקדש שהורע כמו צנוקין.** ללא שקיל נזק
 מילי: **דמניא ר"ע בן מנסיא בו.**

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ז. זרגל ולא בלדס המזיק אלא צאומר הרי עלי מנה וכן משמע צמתיני
 דתנא (לקמן דף ט:): נכסיס שאין בהם מעילה ואכולהו אצות קאי ואפילו
 צנוקין דלדס למאן דאמר צמתיני זה אדם והא דאמר שמואל בשאל
 (ב"מ ד' ט:): כי יאכל פרט לצנוקין דלא משלם חומש ומשמע הא קרן
 חייב היינו מדרבנן ונראה דשאר
 צנוקין דפטרי בהקדש גמריי דמאן
 ומאלס ומזבור דפטרי צו פסולי
 המוקדשים וכ"ש הקדש וא"ת הכי
 ילפינן שן מכולהו מה לנן שיש הגאה
 להיקרא וי"ל דיומר ראו להתחייב
 אדם המזיק בדים ממזיק ע"י שילוח
 צעירה וא"ת רעהו דתנא רחמנא
 למה לי הא מוכי יאכל נפקא ל"ב כי
 במסכת מעילה (דף יט.) מקיש רחמנא
 הקדש לתרומה מה תרומה כתיב כי
 יאכל פרט לצנוקין אף הקדש כל מילי
 דאיכילנה ומזיק ליה פטור ולא דוקא
 מידי דאיכילנה כדאימא תמס וי"ל דאי
 לאו דאשכחן דפטור מזיק הקדש לא
 הוה דרשינן מני יאכל פרט למזיק
 אלא למעט חומש לחודיה ואע"ג דכי
 יאכל בתרומה כתיב ושם חייב מזיק
 קרן דמנזון דכתיב הוא מ"מ מהאי
 קרא דכי יאכל לא נפיק אלא מקרא
 אחרתא דהו כגול צנירו ומזיקו
 ומיהו למ"ד (לקמן טו.) דאיכא כופר
 צרגל לא אחיא מכל הני דמה לקרן
 ואדם וצור דלא משלם כופר צפטס
 ראשונה ולצני טרפון דאיית ליה
 (ספ.) כופר שלם צתס נימא:

רבינו חננאל

ר' עקיבא אומר לא בא
 הכתי' אלא לגבות לזניקין
 מן העדיית וקל וחומר
 להקדש. ודבר ליה כו'
 שמעו בן מנסיא. רמי
 ליה אביי לרבא, לר'
 עקיבא דקתני מיטב שדהו
 שלמזיק, והתניא כסף
 ישיב לבעלי רבנות שיהו
 כסף. פי' ישיב כל מה
 משלם המזיק השבה
 חייא. בדרייה תלה רחמי'
 רבתי. ישיב. ופריך אם
 בא המזיק לשלם מעצמו,
 כל מה ירצה משלם.
 ואם דחה מלשלם וביד'
 גובין ומצויין ממנו, אין
 גובין אלא מיטב. ודייק
 רב עולא מרבתי ישיב
 ש"מ על כרחו. ואקשו
 עליה מי כתיב ישיב, אדרבא
 משמע פי' מאכילין אותו
 מעשר עני עד מחצה,
 אם הוולו נכסיו משום
 רדיחיק לוביני מאכילין
 אותו מעשר עני עד שייעור
 שאין דרך לזול יתר מיכן.

אובעל חוב בבינונית וכי תימא סבר ר"ע כל
 בעל חוב נמו בעידית איכא למיפרכי מה
 לבעל חוב שכן יפה כחו צנוקין תאמר
 בהקדש שהורע כחו צנוקין לעולם דגנה
 תורא דידן לתורא דהקדש ודקא קשיא לך
 שור רעהו אמר רחמנא ולא שור של הקדש
 ר"ע סבר לה כר"ש בן מנסיא דתניא א"ר"ש
 בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח שור
 של הדיוט פטור שור של הדיוט שנגח שור
 של הקדש בין תם בין מועד משלם נזק שלם
 אי הכי ר' ישמעאל ור"ע מומאי דבעידית דניק
 וזיבורית דמזיק פליגי דלמא דכ"ע בדניק
 שיימינן והכא בפלוגתא דר"ש בן מנסיא
 ורבנן קמפלגי ר"ע סבר כר"ש בן מנסיא ור'
 ישמעאל סבר כרבנן א"כ מאי לא בא
 הכתוב ועוד מאי ק"ו להקדש ועוד הא אמר
 רב אשי תניא בהדיא מיטב שדהו ומיטב
 כרמו ישלם מיטב שדהו של נזק ומיטב
 כרמו של נזק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר
 מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק;
 רמי ליה אביי לרבא כתיב מיטב שדהו
 ומיטב כרמו ישלם מיטב אין מידי אחרתא
 לא והתניא ²³ ישיב לרבנות שוה כסף ואפילו
 סובין לא קשיא כאן מדעתו כאן בעל כרחו
 אמר עולא בריה דרב עילאי דיקא נמי דכתיב
 ישלם בעל כרחו א"ל אביי מי כתיב ישולם
 ישלם כתיב מדעתו משמע אלא אמר אביי
 כדמר דתניא יהי שהיו לו בתים שדות וכרמים
 ואינו מוצא למוכרן מאכילין אותו מעשר
 עני עד מחצה והווי בה מר היכי דמי אי
 הוול ארעתא דכ"ע וידייה נמי זל בהדייהו
 אפילו טובא נמי ליספי ליה דהא זול דכ"ע
 נמי אלא דאוקיר ארעתא דכולי עלמא
 וידייה אידיי דעייל ונפיק אזווי זל ארעיה
 אפילו

ישלם דמשמע ישלם בעל כרחו: **ישולם.** משמע על ידי אחרים דכ"ד
 יורדין לנכסיו דמזיק אכל ישלם משמע נמי מדעתו: **אלא אמר אביי.**
 לא משכחת מירוצא להני קראי אלא כדמר כי האי גוונא דמרתא
 רבה להך דתניא כו': **מי שהיו לו שדות נסים וכרמים.** שיה מאתים
 זוז ותנן במסכת פאה (פ"ח מ"ח) מי שיש לו מאתים זוז לא יטול
 לקט שחכה ופאה ומעשר עני דלאו עני הוא ונמנא גזול עניים עור
 לו מאתים זוז חקר דינר ונתנו לו שיה אלף זוז צבת אחת הרי
 זה יטול זה יש לו צתים שדות וכרמים שיה מאתים זוז אכל אינו
 מוצא למכור מאכילין אותו מעשר עני עד מחצה שיה מאה זוז
 וקרקעומו ימכור צמאה זוז דטפי מפלגא לא זיילי לעולם והרי יש
 לו מאתים זוז: **והווי צה מר.** והיינו רבה: **אפילו טובא נמי ליספו**
 ליה. שהרי עכשיו אין שיה מאתים זוז ותנן (ספ.) היו לו
 מאתים זוז חקר דינר אפילו נתנו לו שיה אלף זוז צבת אחת יטול:
 אפילו

ורבי עקיבא סבר לה כר' שמעון.
 תימנה לעיל (דף ה.) כי מוקי
 לה עדים זוממין כר"ע ליקאי אי ר"ע
 ליתני תרי גוויי שור שור דלזיק שור
 דהדיוט שור דלזיק שור דהקדש וי"ל
 דצחקקס לא קמריי אף קשה רי נמי
 סבר כר"ש לפרוך מה להדיוט שכן
 יפה כחו צנוקין אדם ולמאי דפי'
 ללא דרשינן כי יאכל פרט לצנוק
 ללא משלם כלל אלא משום דכתיב
 רעהו אחי שפיר אף קשה ולפרוך שכן
 יפה כחו צנוקין צור: **ועוד מאי**
 ק"ו דהקדש. פירש הקוטנרס הואיל
 ומן העדיית דא"ר עקיבא אציק
 קאי ולאקולא אחא דיהיב ליה מזיק
 מוציורית מאי ק"ו להקדש גריעותא הוא וקשה לפי' דאין זה גריעותא
 אלא צומרא דר"י פטור לגמרי מזיק את ההקדש ור"ע מחייבו ג"ש
 ולענין מיטב נמי חשיבות הוא דמשלם ממיטב דניקן ולא מגורע
 דניקן ונראה לר"י דה"פ מאי ק"ו להקדש דלענין חייבא מזיק בהקדש
 לא קאמר דהא מקרא דר"ש נפקא אלא לענין מיטב קאמר ולא
 הוה לר"ע לאהדורי לרבי ישמעאל ק"ו להקדש כיון דרבי ישמעאל
 היה מודה בכך אי לאו משום דפטור ליה לגמרי:
ישיב לרבנות שוה כסף. צפ"ק דקדושין (דף טו.) דרשינן נמי
 הכי גבי עבד עברי ויש [שום] לריכותא (ש"ס דף ג.) במסופות
 ד"ה צפרותא: **ישלם מדעתו משמע.** וא"ת דצפרק הרורע
 (חולין דף ק') וספ ד"ה תנא) ישלם בעל כרחו משמע דקאמר תנא תני
 ישלם דברי ר' אליעזר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן וי"ל דהתם
 לא קאמר אלא דלא הוי מדת חסידות אלא צדין חייב ועוד אמר
 ר"ת דה"ק תנא תני ישלם דברי רבי אליעזר ופליגי רבנן עליה ואת
 לפרש התם כן: **מי שהיו לו בתים בו.** לא מיירי צתים שדר
 צהם דהא תנן במסכת פאה (פ"ח מ"ח) אין מחייבין אותו למכור ביתו וכלי תשמישו:

אי דאייקור ארעתא אפילו פורתא נמי לא דיספו ליה. אף על גב שאינו מוצא ליתן עליהם מאתים זוז לא יטול כלל לפי שגרס לעצמו
 ופשע דלא הוי ליה למיעל ולמיפק אזווי אכל אס לא פשע אפילו שוות יותר ממאתים זוז יכול לטול קודם שימכור צפחות
 משויין ורב אלפס מפרש צעשיר ועד מחצה היינו [א] עד שצמנא שיקנה אותם לכל הפחות צחצי דמיתן וגרסינן צתה הכי אלימנא
 דויל ארעתא דכ"ע וידייה נמי זל צהדייהו אפילו פורתא נמי לא ליספו ליה פירוש אפילו הוולו כל כך שאפילו התמחה לא יתנו לו
 לא ליספו ליה כיון דזל ארעתא דכ"ע ושות מאתים זוז אף לפי הוול אלא דאייקור כ"ע אפילו טובא נמי ליספו ליה פי' אפילו מוצא
 שימנו

(א) לקמן טו: גיטין מט',
 (ב) לקמן טו: ד: וערכין
 (ג) א [שמות כא],
 (ד) בס"א: מיטב.

תורה אור השלם
 1. פי' יבער איש שדה או
 כרם ושלח את בעירו
 ובער בשדה אחר מיטב
 שדהו ומיטב פרמו
 ישלם: שמות כב ד
 2. בעל הגור ישלם כסף
 ישיב לבעלי רבנות ויהיה
 שמוה כה לד

הגהות הגר"א
 [א] הו"פ ד"ה א"י ח"ו ועד
 מחצה היינו כו' מ"ח
 ורמב"ם מפרש שיה
 דמיתן ממנו וכן פורתא
 טובא ממנו:

מוסף רש"י
 איכא למיפרכי. כלומר
 אפילו כתיבא ליה כי
 לא ילפינן הקדש מיניה,
 דאיכא למיפרכי מה לבעל
 חוב שיהו הדיוט דמא
 הוא דלשקול צעדיה, שכן
 יפה כוחו צנוקין. שכן
 יפה הכתוב כמו צנוקין
 שפתיב מיטב צנוקין (גיטין
 סח.). משלם נזק שלם.
 ודיש רעהו הכי רעהו
 הוא דמשלם חלי נזק,
 אכל להקדש נזק שלם,
 ולגבי הזק הקדש דרש
 הכי, לבעו הוא דמחייב
 אכל הקדש שהיקדש פטור
 דר"ע הכי דר"ע
 (ס"ח.) אוקמת ליה מאי
 דוחקין דלוקמת פלוגתא
 דרשא בשומא דניקן ומיק,
 דלמא לגבות מן העדיית
 דקאמר ר"ע נמי מעדיית
 דניקן קאמר, דהא זיבורית
 דמזיק כ"י ישמעאל,
 ואמנא לא פליגי עליה אלא
 ב"ק להקדש, דר' ישמעאל
 לא סבירא ליה דר"ש בן
 מנסיא (סח.) אס כן. דלא
 פליגי עליה דרשא, מאי
 לא בא הכתוב. דקאמר,
 דמשמע לא בא לך אלא
 לך (סח.) ועוד. אי ר"ע
 קולא קאמר לגבי מזיק
 כתיב ישמעאל, מאי קל
 ודומר להקדש. דקאמר,
 הואיל וקולא הוא היכי מני
 למיכר וק"ו דמקלעין נמי
 גבי הקדש (סח.) תניא
 בהדיא. לגבי עקיבא
 צמתיני שיימינן (סח.).